

Odůvodnění rozhodnutí o ponechání obviněného ve vazbě

Skutečnost, že obviněný byl pravomocně odsouzen a převeden z vazby do výkonu trestu, nečiní jeho stížnost proti rozhodnutí o vazbě nedůvodnou. Jestliže ji stížnostní soud zamítl pouze z tohoto důvodu, aniž by se jinak zabýval zákonností vazby a důvodností jednotlivých stížnostních námitek, pak jeho rozhodnutím byla obviněnému v rozporu s čl. 36 odst. 1 ve spojení s čl. 8 odst. 1, 2 a 5 Listiny základních práv a svobod a čl. 5 odst. 1 písm. c), odst. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod odepřena soudní ochrana proti zásahu do osobní svobody.

Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. IV.ÚS 168/18, ze dne 20.2.2018)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti D. L., zastoupeného JUDr. M.Z., advokátem, sídlem B., proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 2. listopadu 2017 č. j. 3 To 153/2017-664 a usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 3. srpna 2017 č. j. 7 To 297/2017-623, za účasti Vrchního soudu v Olomouci a Krajského soudu v Brně, jako účastníků řízení, a Vrchního státního zastupitelství v Olomouci a Krajského státního zastupitelství v Brně, jako vedlejších účastníků řízení, tak, že usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 2. listopadu 2017 č. j. 3 To 153/2017-664 bylo porušeno základní právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ve spojení s jeho osobní svobodou podle čl. 8 odst. 1, 2 a 5 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 2. listopadu 2017 č. j. 3 To 153/2017-664 se ruší. Ve zbytku se ústavní stížnost odmítá.

Z odůvodnění:

I.

Vymezení věci

1. Ústavní stížností, jež byla Ústavnímu soudu doručena dne 12. 1. 2018, se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí z důvodu tvrzeného porušení jeho základních práv podle čl. 8 odst. 1, 2 a 5 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina") a čl. 5 odst. 1 písm. c) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen "Úmluva").

II.

Shrnutí řízení před obecnými soudy

2. Usnesením Krajského soudu v Brně (dále jen "krajský soud") ze dne 3. 8. 2017 č. j. 7 To 297/2017-623 bylo rozhodnuto, že se stěžovatel (společně s dalšími dvěma obžalovanými) ponechává ve vazbě. V době vydání tohoto rozhodnutí již v trestní věci stěžovatele byl vydán nepravomocný rozsudek Městského soudu v Brně (dále jen "městský soud") ze dne 14. 6. 2017 č. j. 89 T 172/2016-560, kterým byl uznán vinným spácháním zvláště závažného zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 trestního zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, formou spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku, dále přečinu výtržnictví podle § 358 odst. 1 trestního zákoníku a přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. d), odst. 2 trestního zákoníku, formou spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku. Za toto jednání byl odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 39 měsíců, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s ostrahou. Rozhodnutí o

ponechání stěžovatele ve vazbě bylo podle krajského soudu nutné, neboť naposledy bylo o jeho vazbě rozhodováno městským soudem dne 18. 5. 2017. Lhůta tří měsíců pro rozhodnutí o dalším trvání vazby podle § 72 odst. 1 trestního řádu by tak uplynula dnem 18. 8. 2017. Krajský soud dospěl k závěru, že i nadále trvají důvody vazby na straně všech obžalovaných podle § 67 písm. c) trestního řádu, při splnění podmínek uvedených v § 68 trestního řádu. Protože se všichni obžalovaní vzdali účasti při vazebním zasedání, o ponechání stěžovatele ve vazbě bylo rozhodnuto v neveřejném zasedání.

3. Proti uvedenému usnesení podal stěžovatel stížnost, ve které upozorňoval na to, že se v mezidobí zásadně změnila právní kvalifikace jeho skutku, který byl v době posledního rozhodování o vazbě kvalifikován jako jednání zvláště závažného zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 trestního zákoníku. Tato změna měla mít za následek, že již dále nemohly trvat důvody vazby. Kromě toho stěžovatel namítal, že i když bylo dne 3. 8. 2017 rozhodnuto o jeho ponechání ve vazbě ve lhůtě tří měsíců podle § 72 odst. 1 trestního řádu, samotné rozhodnutí bylo jeho obhájci doručeno až dne 2. 10. 2017, tedy více než měsíc po jejím uplynutí. Usnesení o ponechání ve vazbě mělo být proto jako nedůvodné a nezákonné zrušeno.

4. Vrchní soud v Olomouci (dále jen "vrchní soud") rozhodl o stížnosti usnesením ze dne 2. 11. 2017 č. j. 3 To 153/2017-664 tak, že ji podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu zamítl. Učinil tak z toho důvodu, že krajský soud v mezidobí ve veřejném zasedání projednal odvolání stěžovatele i ostatních obžalovaných proti rozsudku městského soudu a usnesením ze dne 5. 10. 2017 č. j. 7 To 297/2017-647 je zamítl. Tímto dnem se stal uvedený rozsudek pravomocným a stěžovatel byl převeden z vazby do výkonu trestu odnětí svobody. Tím skončila lhůta trvání vazby i vazba jako taková, v důsledku čehož mělo být další rozhodování o ní zcela bezpředmětné. Jednotlivými námitkami, které stěžovatel uplatnil v stížnosti, se vrchní soud nezabýval.

III.

Argumentace stěžovatele

5. Stěžovatel má za to, že usnesením krajského soudu došlo k překročení rámce rozhodování o dalším trvání vazby podle § 72 trestního řádu, který je nutno vykládat v kontextu čl. 8 odst. 5 Listiny a čl. 5 odst. 1 písm. c) Úmluvy. Jeho ponechání ve vazbě nemohlo za situace, kdy se zásadně změnila kvalifikace skutku a současně došlo k překročení lhůty pro trvání vazby, obstát. Vrchní soud se však žádnou z těchto námitek nezabýval. Ve svém usnesení pouze uvedl, že s ohledem na převedení stěžovatele do výkonu trestu je rozhodování o vazbě bezpředmětné. Takovýto postup podle stěžovatele nelze akceptovat. Vazba představuje zásah do osobní svobody, který lze použít jen jako prostředek nejkrajnějšího řešení. Vždy přitom musí být zachována možnost, aby bylo rozhodnutí o vazbě řádně přezkoumáno. Závěrem stěžovatel dodal, že ze strany vrchního soudu bylo porušeno i jeho právo vyjádřit se k pokračování vazby. V době rozhodování vrchního soudu již totiž uplynulo 25 týdnů od posledního slyšení stěžovatele.

IV.

Řízení před Ústavním soudem

6. Ústavní soud si vyžádal spis vedený u městského soudu pod sp. zn. 89 T 172/2016 a vyzval vrchní soud i Vrchní státní zastupitelství v Olomouci (dále jen "vrchní státní zastupitelství"), aby se vyjádřily k ústavní stížnosti.

7. Vrchní soud ve svém vyjádření ze dne 26. 1. 2018 plně odkázal na odůvodnění svého usnesení, vůči němuž směřuje ústavní stížnost. Vrchní státní zastupitelství přípisem ze dne 31. 1. 2018 sdělilo, že v této věci aktivně nezasáhlo v žádné fázi řízení, pročež nevyužívá svého oprávnění se k stížnosti

vyjádřit.

8. Uvedená vyjádření neobsahovala žádné nové skutečnosti; jedno z nich pouze odkázalo na odůvodnění napadeného rozhodnutí. Nebylo tak třeba je zasílat stěžovateli a bylo možné přistoupit k rozhodnutí ve věci.

9. Ve smyslu § 44 zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, rozhodl Ústavní soud ve věci bez konání ústního jednání, neboť od něj nebylo lze očekávat další objasnění věci.

V.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

10. Ústavní soud konstatuje, že je příslušný k projednání návrhu. Ústavní stížnost je přípustná (stěžovatel vyčerpал všechny zákonné procesní prostředky k ochraně práva ve smyslu § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu), byla podána včas a osobou k tomu oprávněnou a splňuje i všechny zákonem stanovené náležitosti, včetně povinného zastoupení advokátem (§ 29 až 31 zákona o Ústavním soudu).

VI.

Vlastní posouzení

11. Poté, co se Ústavní soud seznámil s argumentací stěžovatele, vyjádřeními účastníků řízení a obsahem příslušného trestního spisu, dospěl k závěru, že ústavní stížnost je v části, ve které směřuje proti usnesení vrchního soudu, důvodná.

12. V řízení o ústavních stížnostech [čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava"), § 72 a násl. zákona o Ústavním soudu] se Ústavní soud jako soudní orgán ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy) omezuje na posouzení, zda rozhodnutími orgánů veřejné moci nebo postupem předcházejícím jejich vydání nebyla porušena ústavně zaručená základní práva a svobody.

13. Obsahem institutu vazby je vymezení ústavně akceptovatelných důvodů zbavení osobní svobody obviněného, respektive obžalovaného podle čl. 8 odst. 1 a 2 Listiny s cílem znemožnit zmaření nebo ztížení dosažení účelu trestního řízení [náleze ze dne 12. 10. 1994 sp. zn. Pl. ÚS 4/94 (N 46/2 SbNU 57; 214/1994 Sb.)]. Vždy musí jít o opatření nezbytné k tomu, aby mohly orgány činné v trestním řízení uskutečnit a ukončit toto řízení, a to při respektování principu presumpce nevinny [náleze ze dne 6. 3. 1997 sp. zn. III. ÚS 271/96 (N 24/7 SbNU 153)].

14. Možnost takového zbavení osobní svobody výslovně připouští čl. 8 odst. 5 Listiny, podle něhož nesmí být nikdo vzat do vazby, leč z důvodů a na dobu stanovenou zákonem a na základě rozhodnutí soudu. Dále je třeba upozornit na čl. 5 odst. 1 písm. c) Úmluvy, který za předpokladu, že se tak stane v souladu s řízením stanoveným zákonem, připouští zbavení svobody osoby v případě zákonného zatčení nebo za účelem předvedení před příslušný soudní orgán pro důvodné podezření ze spáchání trestného činu nebo jsou-li oprávněné důvody k domněnce, že je nutné zabránit jí ve spáchání trestného činu nebo v útěku po jeho spáchání. Podle čl. 5 odst. 3 každý, kdo je zatčen nebo jinak zbaven svobody v souladu s ustanovením odstavce 1 písm. c) tohoto článku, musí být ihned předveden před soudce nebo jinou úřední osobu zmocněnou zákonem k výkonu soudní pravomoci a má právo být souzen v přiměřené lhůtě nebo propuštěn během řízení. Propuštění může být podmíněno zárukou, že se dotčená osoba dostaví k přelíčení.

15. Trvání na dodržení všech zákonem stanovených podmínek zbavení osobní svobody představuje

stěžejní záruku, že budou skutečně respektována práva dotčeného jednotlivce a že v jeho případě nedojde ke zneužití moci [nález ze dne 17. 2. 2015 sp. zn. III. ÚS 916/13 (N 33/76 SbNU 451)]. Soudní ochrana práv osoby ve vazbě nespočívá jen v možnosti dosáhnout rozhodnutím soudu jejího propuštění, pominou-li vazební důvody. Jejím prostřednictvím je zaručena zákonnost vazby po celou dobu jejího trvání. Právě proto musí vzetí do vazby nebo dalšímu ponechání ve vazbě vždy předcházet soudní rozhodnutí, které teprve opravňuje příslušné orgány zbavit obviněného osobní svobody z některého ze zákonných vazebních důvodů a na dobu stanovenou zákonem, případně do doby než soud rozhodne o dalším trvání vazby nebo kdy soud nebo státní zástupce rozhodne o propuštění z vazby nebo kdy dojde k převedení do výkonu trestu. K stížnosti proti rozhodnutí o vazbě (§ 74, § 141 a násl. trestního řádu) pak stížnostní soud fakticky přezkoumává i zákonnost trvání vazby po dobu, po kterou měla svůj základ v tomto rozhodnutí. Smysl tohoto přezkumu přitom nezávisí na tom, zda v době rozhodování stížnostního soudu vazba ještě trvá, či nikoli. Zájem obviněného na posouzení zákonnosti vazby může být dán i poté, ať už bude usilovat jen o pouhé konstatování její nezákonnosti, jež samotné pro něj může představovat určitou satisfakci, nebo se bude následně domáhat i náhrady škody.

16. Závěr, podle něhož má soudní přezkum rozhodnutí o vazbě význam pro dotčenou osobu bez ohledu na to, zda vazba stále trvá, se ustálil i v rozhodovací praxi Ústavního soudu. Porušení ústavně zaručených základních práv a svobod osoby, která byla ve vazbě na základě nezákonného rozhodnutí nebo v ní zůstala bez rozhodnutí o ponechání ve vazbě po uplynutí zákonem stanovené lhůty, není zhojeno jejím propuštěním z vazby nebo převedením do výkonu trestu. Skutečnost, že stěžovatel již není ve vazbě, nečiní ústavní stížnost proti takovému rozhodnutí či jinému zásahu neopodstatněnou [například nález ze dne 21. 4. 2004 sp. zn. IV. ÚS 385/03 (N 59/33 SbNU 95), nález ze dne 7. 7. 2008 sp. zn. I. ÚS 1348/07 (N 124/50 SbNU 79) nebo nález ze dne 11. 12. 2013 sp. zn. I. ÚS 2208/13 (N 215/71 SbNU 517)].

17. Rozumí se bez dalšího, že na rozhodnutí o vazbě se vztahují obecné požadavky na soudní rozhodnutí, zejména požadavky náležitosti odůvodnění a zákazu libovůle, které lze dovodit z práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny a principu demokratického právního státu podle čl. 1 odst. 1 Ústavy. Takovéto rozhodnutí musí být přezkoumatelné. Jeho odůvodnění musí mít náležitosti podle § 134 odst. 2 trestního řádu. Musí z něj vyplývat vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry soudu na straně druhé, a to při respektování skutečnosti, že rozhodování o vazbě je vedeno vždy v rovině pouhé pravděpodobnosti, a nikoli jistoty ohledně důsledků, které mohou nastat [například nález sp. zn. III. ÚS 271/96, nález ze dne 3. 2. 2000 sp. zn. III. ÚS 103/99 (N 17/17 SbNU 121) nebo nález ze dne 19. 12. 2001 sp. zn. II. ÚS 413/01 (N 201/24 SbNU 513)].

18. Ústavní soud zastává názor, že napadené usnesení vrchního soudu nedostojí výše uvedeným ústavním požadavkům. Skutečnost, že stěžovatel byl pravomocně odsouzen a převeden z vazby do výkonu trestu, nečiní jeho stížnost proti rozhodnutí o vazbě nedůvodnou. Jestliže ji tedy vrchní soud zamítl pouze z tohoto důvodu, aniž by se jinak zabýval zákonností vazby a důvodností jednotlivých stížnostních námitek, pak jeho rozhodnutím byla stěžovateli v rozporu s čl. 36 odst. 1 ve spojení s čl. 8 odst. 1, 2 a 5 Listiny a čl. 5 odst. 1 písm. c), odst. 3 Úmluvy odepřena soudní ochrana proti zásahu do osobní svobody. Ostatními námitkami stěžovatele se Ústavní soud již nezabýval, neboť by to bylo, s ohledem na uvedený závěr o porušení jeho ústavně zaručených základních práv a svobod, nadbytečné.

VII.

Závěr

19. Z těchto důvodů Ústavní soud shledal ústavní stížnost stěžovatele důvodnou v části, ve které

směřovala proti usnesení vrchního soudu, a podle § 82 odst. 1, odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu ji v této části vyhověl (výrok I) a toto usnesení podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil (výrok II).

20. V části, ve které se stěžovatel domáhal zrušení usnesení krajského soudu, byla ústavní stížnost podle § 43 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu odmítnuta pro nepřipustnost (výrok III.). Výše uvedené důvody vyhovění ústavní stížnosti se týkají výlučně napadeného usnesení vrchního soudu, jehož zrušením se otevírá prostor k novému projednání stížnosti stěžovatele, při němž bude vrchní soud vázán právním názorem Ústavního soudu vysloveným v tomto nálezu. V dalším řízení tak stěžovatel bude moci uplatnit i ostatní své námitky, jejichž posouzení ze strany Ústavního soudu by bylo v tuto chvíli předčasné. Nadále má k dispozici zákonný prostředek k ochraně svých práv, v důsledku čehož se jeho ústavní stížnost stala ve zbytku nepřipustnou podle § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu.

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odškodnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Hodnocení důkazů](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)